

Олександра Лук'яненко,

завідділом літератури
іноземними мовами ЛДОУНБ

РЕПЕРТУАР І МЕТОДИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ПОЛЬСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті досліджуються репертуар польської книги у фондах Львівської бібліотеки іноземної літератури і сфери взаємопроникнення польської та української культур.

Універсальний зміст фондів робить ЛБІЛ єдиною в західному регіоні України. Багата на традиції і міжнародні зв'язки книгозбірня підтримує контакти з численними культурними, освітянськими, благодійними установами, товариствами, фундаціями Львівщини, вважається книжковою базою Львівського відділення Паризького прес-центру ЮНЕСКО, семінарів Львівського методичного центру вчителів іноземних мов.

Масив польської книги у бібліотеці формувалася поступово, згідно зі специфікою регіону. Його вміст сягав від 33 до 39% усіх наявних видань. 24% художньої літератури припадає на польську белетристику, значну частину в якій займають переклади з 42 мов світу. Унікальний у книгозбірні й репертуар польської рідкісної книги, зокрема прижиттєвих і краєзнавчих видань. Загалом, польську літературу в книжковому фонді всебічно представлено в галузевих відділах, художній літературі та періодиці.

Польська періодика надходить у книгозбірню з 1953 р. з Катовіц, Кракова, Варшави за посередництвом Українського товариства зв'язку із закордоном (Київ). Міжнародний книгообмін з видавництвами «Czytelnik», «Iskry», «PIW» започатковано в 1957 р. Перші масові заходи стосувалися Тадеуша Боя-Желенського, Юліуша Тувіма, літератури й мистецтва Польщі (1953).

Найповніше для польськомовного читача в бібліотеці укомплектовані, крім белетристики, **довідковий та гуманітарний** відділи. Близько 120 назв словників репрезентують мовознавчий репертуар. Серед них: Słownik etymologicznyj języka polskiego, Słownik idiomatyczny, Słownik terminologii językoznawczej, Słownik języka niby-polskiego, czyli błędy językowe w prasie, Słownik dawnej polszczyzny, Słownik etymologiczny miast i gmin PRL, Słownik gwar polskich, Słownik polskich form homonimicznych, Słownik poprawnej polszczyzny, Słownik staropolski та

інші галузеві словники. Ряд відомих енциклопедій: Swiat w przekroju, Mała i Wielka encyklopedia powszechna, Encyklopedia staropolska, Wielka encyklopedia ilustrowana, Encyklopedia «Kto, kiedy, dla czego?», Leksykon PWN etc.

Література універсального змісту містить: бібліографію Варшави 1919-1928 рр., бібліографію рукописів польського краєзнавства, широкий діапазон галузевої бібліографії, бібліографію словників, дидактики іноземних мов у Польщі, львівських видань XVI-XVIII ст., каталоги польських видавництв, інкунабул та ін.

У **навчальній літературі** бібліотечних фондів - підручники всіх рівнів: від шкільних до теоретичного мовознавства. Ретельно укомплектовано загальний відділ науки про мову: теорія, загальне, прикладне і часткове мовознавство - близько 200 назв.

У **літературознавстві** значний асортимент наукової літератури висвітлює періоди розвитку польської літератури від середньовіччя до сучасності.

Проблематику літератури **середньовіччя** порушують Т.Беньковський, Б.Хлебовський, Р.Ролляк. Наукові праці, які характеризують XV-XVII ст., досліджують теми: «Європейські і польські мотиви в літературі ренесансу», «Поезія ренесансу Примор'я, пізнього бароко», «Ідилія старопольська», «Богема шахрайська» та ін. Їх представляють: Г.Барич, С.Гжешук, С.Гельштинський, А.Кжевінська, Г.Малевська, Я.Пельц.

У розділі літературознавства **епохи Просвітництва** значиться не лише тематика польського просвітництва

тва в контексті світового, а й мистецтво перекладу в польських літературних поглядах, просвітництво в драматургії, театрі, просвітителі про мову і стиль даної епохи.

Належно укомплектоване літературознавство XIX-XX ст. У розділі **романтизм** переважають дослідження творчості А. Міцкевича, його перебування в Росії, Ю. Словацького в світосприйнятті польського модернізму, повісті Ф. Скарбка, творчості К. Норвіда.

Розділ **позитивізм** повниться дослідженнями творчого доробку Елізи Ожешко, Б. Пруса, Г. Сенкевича. Цікавими для полоністів є кореспонденція Марії Конопніцької, дослідження взаємовпливів слов'янських літератур, діяльності польських літераторів за кордоном (наприклад, Г. Дердовського), літературної гармонії і дисонансів періоду Молодої Польщі.

У розділі «**Мистецтво**» найчисленніші видання з архітектури, музичної культури Польщі. Це - ритміка польських народних пісень, альбоми, альманахи, кореспонденція Ф. Шопена, творчість К. Шимановського, С. Монюшка, Я. Падеровського, Я. Кіпури, З. Носковського, монографії польської музики доби середньовіччя, фестивалі польської пісні, наприклад у Слупську, тощо.

Практично немає жодної галузі, де б не була присутня польська книжка. І тому взаємозв'язок української та польської культур у книгозбірні найбільш популярна і досліджувана тема. Діяльність цього напрямку охоплює три сфери: **соціологічну, краєзнавчу, літературознавчу**.

Однією з тем **соціологічних** досліджень бібліотеки з 1990 - 1993 рр. була: «Читацькі потреби польського населення, яке компактно проживає у Львівській області».

Здійснювалося воно на базі ЛБІЛ, центральної районної і трьох бібліотек-філіалів (сіл Волиця, Пнікут, Стрілецьке) Мостиської централізованої бібліотечної системи.

За переписом 1989 р. у Львівській області проживало 26876 поляків, у Львові - 9730, у Мостиському районі - 4970. Результати дослідження показали, що читацькі запити названих бібліотек задовольняються однобічно, за винятком Львівської бібліотеки, де використовуються всі доступні джерела комплектування творами друку польською мовою: книгарні (49%), добродійні подарунки від громадян (31%), обмінні фонди (14,4%), а також у значно меншому обсязі (0,8 - 2,4%) - облбібколектор, міжнародний книгообмін, дарунки установ і товариств. На відміну від інших книгозбірень, де переважає вміст художньої літератури, у Львівській бібліотеці видача різногалузевої літератури досягла 46,8%. Тобто кожен четвертий читач користується її послугами, кожен п'ятий користувач задовольняє свої читацькі потреби.

Традиційними для книгозбірні є й **краєзнавчі розвідки** взаємовпливу двох сусідніх культур. Дослідження в цій царині домінували впродовж усього існування бібліотеки, зокрема щодо життя і творчості О. Фредра, Я. Каспровича, М. Конопніцької, С. Лема, історії Львова польського періоду у фотодокументах (культові споруди, визначні дати в політиці, культурі, науці, релігії), перших львівських публічних бібліотек.

Літературний аспект розвідок не обмежується виданням бібліографічних показників (С. Жеромський, В. Броневський в Україні, львівський період життя і творчості Т. Боя-Желенського та ін.), а торкається й перекладів польського письменства (М. Павліковська-Ясножевська, О. Фредро, Я. Каспрович, В. Шимборська, Г. Посвятовська, С. Лем).

Однак найважливіше завдання бібліотеки - популяризація фондової книги. У зв'язку зі специфікою регіону польська книжка залишається найпопулярнішою і найбільш запитуваною.